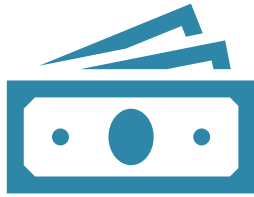


Re-integreren en werken met een stoma

A.W.L Roosen-van den Oord

2022

Disclaimer



Er is **geen** sprake van belangenverstrengeling of financieel belang



Er is **geen** commerciële organisatie betrokken die een direct of indirect belang heeft bij dit onderzoek en deze presentatie



Geen van de auteurs heeft een mogelijke belangenverstrengeling bij deze presentatie gemeld.

Programma

1. Even voorstellen
2. Aanleiding en onderzoeksvraag
3. Wat denkt u?
4. Het onderzoek
5. Resultaten
6. Vragen en discussie



Even voorstellen..

- Ankie van den Oord
- Werkzaam als bedrijfsarts bij ArboNed in 's-Hertogenbosch
- Moeder van 4 kinderen
- Vorig jaar de opleiding tot bedrijfsarts afgerond aan de SGBO verbonden aan het Radboud UMC in Nijmegen



Aanleiding

- *“Doe iets waar je hart ligt”*
- Werk belangrijk voor kwaliteit van leven bij stomadragers (VUmc, 2013)
- Toepasbaar in de praktijk

Kwaliteit van leven van stomadragers



Onderzoeksgroep Samen leven met kanker, VU/VUmc

Fenke Jansen (MSc)

Dr. Nelly van Uden-Kraan

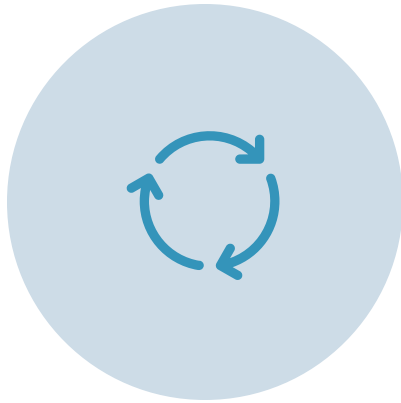
Prof. dr. Irma Verdoock-de Leeuw



VRIJE
UNIVERSITEIT
AMSTERDAM



Onderzoeksvraag




Hoe wordt re-integreren met een stoma ervaren?



Welke klachten en beperkingen in werk er door een stoma kunnen ontstaan?



Wat kan helpen om het re-integreren en het werken met een stoma te verbeteren?

The background features a complex geometric pattern of overlapping triangles and quadrilaterals in various shades of blue and grey. A large white diamond is centered on the left side of the image, containing the text.

Wat denkt ú dat
helpend is?

Wat denkt u?



Wat zou volgens u het werken met een stoma kunnen verbeteren?



Welke beperkingen en belemmeringen in het werk verwacht u dat het meest voorkomen?



Wat denkt u dat helpend/belangrijk is voor mensen die, nadat ze een stoma hebben gekregen, gaan re-integreren in hun werk?

Methode

- Vragenlijsten stomavereniging
- <64 jaar bij stoma
- Betaald werk
- Analyse bij stoppen/veranderen



sterker met stoma
stoma
vereniging

Vragenlijst

Gesloten vragen

- Geslacht, leeftijd, sector
- Soort stoma, oorzaak stoma
- Uren voor en na stoma, wel of niet moeten veranderen van werk, wel of niet gere-integreerd met begeleiding BA,
- Ervaren steun door en kennis van de BA, steun WG en collega's, openheid over stoma
- Klachten en belemmeringen in werk door het stoma

Open vragen:

- Welke aspecten tijdens de re-integratie waren in uw ogen steunend bij het weer aan het werk gaan?
- Welke zaken zou de bedrijfsarts volgens u kunnen verbeteren
- Welke zaken op het gebied van werk zouden volgens u aangepast moeten worden voor mensen met een stoma?

Resultaten: algemeen

- Respondenten: 1130 → 672
- Leeftijd 61,6 jr.
- Stomaduur 11,3 jr.

Persoonlijke factoren		n of gemiddelde	(%) of SD
Geslacht (n=670)	Man	339	(50,6%)
	Vrouw	331	(49,4%)
Leeftijd (n=672)	Gemiddeld	61,6 jr.	(SD 10,7) (Range 27 - 89)
Opleidingsniveau (n=671)	Basisonderwijs	16	(2,4%)
	LBO/Voorbereidend onderwijs	55	(8,2%)
	MAVO/VMBO	84	(12,5%)
	HAVO/VWO	42	(6,3%)
	Middelbaar beroepsonderwijs	174	(25,9%)
	Hoger beroepsonderwijs	205	(30,6%)
	Universitair/wetenschappelijk onderwijs	84	(12,5%)
	Anders	11	(1,6%)
Soort stoma (n=672)	Colostoma	332	(49,4%)
	Ileostoma	230	(34,2%)
	Urostoma	82	(12,2%)
	Anders	28	(4,2%)
Oorzaak stoma (n=671)	Coloncarcinoom	116	(17,3%)
	Rectumcarcinoom	156	(23,2%)
	Dunne darmcarcinoom	3	(0,4%)
	Obstipatie/slow transit	22	(3,3%)
	Blaascarcinoom	67	(10,0%)
	Crohn/Colitis Ulcerosa	198	(29,5%)
	Combinatie van bovenstaande	22	(3,3%)
	Anders	87	(12,9%)
Stoma duur (n=672)	Gemiddeld	11,3 jr.	(SD 9,5) (range 0-52 jr.)

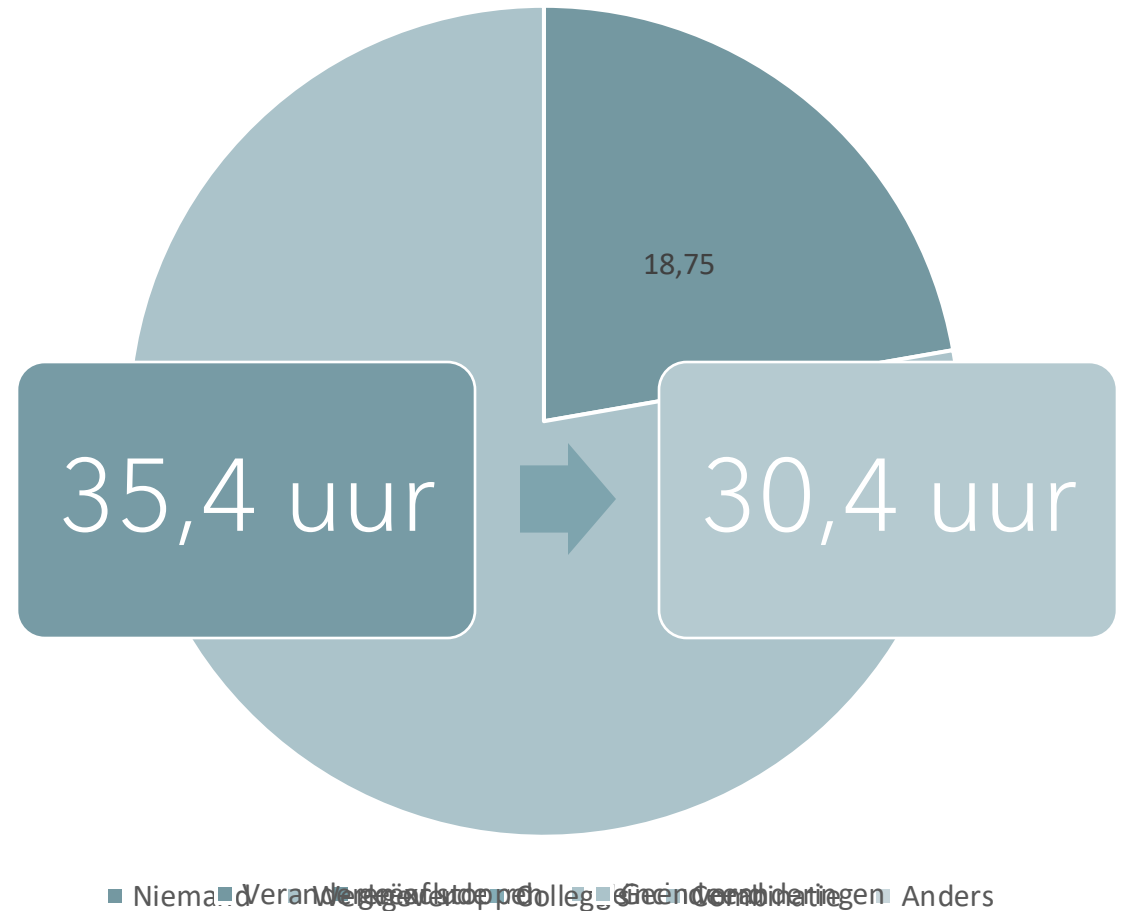
Resultaten: werk

- 126 van de 672 respondenten gaf aan te hebben moeten stoppen of veranderen van werk tgv stoma
- **Openheid:** 92% gaf aan dat wg/lg en/of collega's op de hoogte waren van het stoma
- Voor het stoma 35,4 uur per week, na het stoma gemiddeld 30,4 uur per week

Variabele	Antwoord	n	(%)
Na stoma moeten veranderen of stoppen met werk (n=566)	Ja	126	(22,3%)
	Nee	440	(77,7%)
Na stoma gere-integreerd in werk? (n=557)	Ja, en ik ben ook bij een bedrijfsarts geweest	297	(53,3%)
	Ja, maar ik ben niet bij een bedrijfsarts geweest	59	(10,6%)
	Nee, maar ik ben wel bij een bedrijfsarts geweest	96	(17,2%)
	Nee, en ik ben ook niet bij een bedrijfsarts geweest	93	(16,7%)
	Nee, wel naar een vrijwillige functie	12	(2,2%)
Wie op het werk is op de hoogte van uw stoma (n=450)	Niemand op de hoogte	10	(2,2%)
	Werkgever/ Leidinggevende /HR	16	(3,6%)
	De directe collega's/hele team	155	(34,4%)
	Combinatie werkgever/Leidinggevende /directe collega's hele team/ anders	243	(54,0%)

Resultaten

- Deelnemers
- Openheid over stoma
- Veranderen/stoppen
- Uren werk



Resultaten: bedrijfsarts

Na stoma gere-integreerd in werk? (n=557)	Ja, en ik ben ook bij een bedrijfsarts geweest	297 (53,3%)
	Ja, maar ik ben niet bij een bedrijfsarts geweest	59 (10,6%)
	Nee, maar ik ben wel bij een bedrijfsarts geweest	96 (17,2%)
	Nee, en ik ben ook niet bij een bedrijfsarts geweest	93 (16,7%)
	Nee, wel naar een vrijwillige functie	12 (2,2%)

Stellingen	Helemaal oneens	Oneens	Eens	Helemaal eens
Ik ben tevreden over de wijze waarop de bedrijfsarts me heeft begeleid (n=359)	29 (8,1%)	49 (13,7%)	124 (34,5%)	157 (43,7%)
De bedrijfsarts had voldoende kennis om me goed te kunnen begeleiden (n=345)	35 (10,1%)	93 (26,96%)	151 (43,8%)	66 (19,1%)
Ik ben tevreden over de steun die ik heb ervaren van mijn werkgever/leidinggevende tijdens de re-integratie (n=362)	25 (6,9%)	47 (13,0%)	107 (29,6%)	183 (50,6%)
Ik ben tevreden over de ondersteuning die ik heb gehad van collega's tijdens de re-integratie (n=358)	14 (3,9%)	30 (8,4%)	128 (35,8%)	186 (52,0%)

Resultaten: re-integratie



Welke zaken zou de bedrijfsarts volgens u kunnen verbeteren in de (begeleiding bij) de re-integratie van mensen met een stoma

1. Meer stoma specifieke kennis
2. Regelen sanitaire voorzieningen
3. Uitleg aan werkgever, openheid maar ook met aandacht voor haken en ogen hieraan
4. Begrip tijd en goed luisteren
5. Aandacht voor psyche en stoma
6. Aandacht voor vermoeidheid en late gevolgen
7. Beperkingen opleggen of toekennen bij zwaar werk/beperking in tillen/aanpassen van werk

Welke aspecten tijdens de re-integratie waren in uw ogen ondersteunend bij het weer aan het werk gaan na het plaatsen van het stoma?

1. Goed opbouwschema
2. Begrip begeleiding en ondersteuning collega's en leidinggevende/werkgever, flexibiliteit bij "noodgevallen", openheid en luisterend oor
3. Minder hoeven tillen
4. Vrijheid om rustig op te bouwen zonder druk, het gevoel de tijd te krijgen
5. Goede toiletfaciliteiten gericht op het stoma: Toilet in de buurt, fonteintje met warm water, locker voor reserve spullen, goede luchtafzuiging, afgesloten ruimte en de tijd voor verschoning bij lekkage, slot van binnendeur naar buitendeur verplaatsen voor fonteintje; eventueel douche, eventueel sleutel voor invalidentoilet, afvalbakken herentoilet
6. Lager tempo; rekening houden met vermoeidheid
7. Werkuren en tijd aanpassen aan mogelijkheden
8. Mentale ondersteuning psycholoog of maatschappelijk werk
9. Aangepast werk/Ander werk (fysiek minder belastend)/Aangepaste werkplek(bureau en stoel in hoogte verstelbaar of thuiswerken)
10. Het plezier om weer te werken

Resultaten: re-integratie



Werkgever en collega's

- Begrip en steun helpend bij re-integratie



Bedrijfsarts

- Kennis
- Toilet voorzieningen regelen
- Uitleg aan wg
- Begrip, mentale aspect stoma
- Beperkingen opleggen (tillen, vermoeidheid)



Ondersteunende aspecten

- Goed opbouwschema (geen druk)
- Begrip steun collega's
- Tempo, tillen, aangepast werk
- Toiletfaciliteiten
- Mentale ondersteuning

	Beperkingen door het stoma (n ₁)				Mate van belemmeringen in werk door de klachten bij het stoma (n ₂)		
	Nooit	Zelden	Soms	Altijd	Niet belemmerd	Beetje belemmerd	Ernstig belemmerd
Ik kan minder tillen/dragen n ₁ = 572 n ₂ = 506	58 (10,1%)	70 (12,2%)	179 (31,3%)	265 (46,3%)	195 (38,5%)	232 (45,9%)	79 (15,6%)
Last van storende geur n ₁ = 579 n ₂ = 468	214 (37,0%)	211 (36,4%)	148 (25,6%)	6 (1,0%)	325 (69,4%)	135 (28,9%)	8 (1,7%)
Last van storend geluid n ₁ = 582 n ₂ = 488	110 (18,9%)	230 (39,5%)	227 (39,0%)	15 (2,6%)	320 (65,6%)	155 (31,8%)	13 (2,7%)
Last van angst schaamte of psychische klachten door stoma n ₁ = 588 n ₂ = 480	271 (46,1%)	156 (26,5%)	137 (23,3%)	24 (4,1%)	314 (65,4%)	142 (29,6%)	24 (5,0%)
Huidklachten door stoma n ₁ = 592 n ₂ = 504	121 (20,4%)	202 (34,1%)	238 (40,2%)	31 (5,2%)	358 (71,0%)	131 (26,0%)	15 (3,0%)
Last van onzekerheid beschikbaarheid toilet n ₁ = 577 n ₂ = 494	172 (29,8%)	149 (25,8%)	196 (34,0%)	60 (10,4%)	256 (51,8%)	181 (36,6%)	57 (11,5%)
Minder energie n ₁ = 587 n ₂ = 515	101 (17,2%)	86 (14,7%)	200 (34,1%)	200 (34,1%)	164 (31,8%)	214 (41,6%)	137 (26,6%)
Last van lekkage n ₁ = 591 n ₂ = 508	93 (15,7%)	229 (38,8%)	252 (42,6%)	17 (2,9%)	247 (48,6%)	226 (44,5%)	35 (6,9%)
Pijn door stoma n ₁ = 583 n ₂ = 448	284 (48,7%)	164 (28,1%)	120 (20,6%)	15 (2,6%)	342 (76,3%)	91 (20,3%)	15 (3,4%)
Last van zorg om vol zakje n ₁ = 583 n ₂ = 497	115 (19,7%)	186 (31,9%)	214 (36,7%)	68 (11,7%)	214 (43,1%)	232 (46,7%)	51 (10,3%)
Lastig kunnen knielen/buigen door stoma n ₁ = 579 n ₂ = 487	149 (25,7%)	133 (23,0%)	180 (31,1%)	117 (20,2%)	223 (45,8%)	188 (38,6%)	76 (15,6%)
Stoma belemmert slaap n ₁ = 576 n ₂ = 470	245 (42,5%)	170 (29,5%)	116 (20,1%)	45 (7,8%)	301 (64,0%)	132 (28,1%)	37 (7,9%)
Stoma belemmert om snel te kunnen lopen n ₁ = 564 n ₂ = 457	276 (48,9%)	130 (23,1%)	100 (17,7%)	58 (10,3%)	299 (65,4%)	122 (26,7%)	36 (7,9%)

Resultaten: ondersteunende factoren in werk

1. Goede toiletfaciliteiten:
 - Ruim genoeg
 - Afsluitbaar
 - Invalidetoilet
 - Goed afsluitbare afvalbak ook in herentoilet
 - Opbergplek stomamateriaal
 - Met fonteintje (eventueel slot verplaatsen naar deur ervoor)
 - Hygiënisch
 - Locker voor reservekleding
 - Extra afzuiging
 - Afvalbak die goed afsluit/luieremmer ter voorkoming van geuroverlast
 - Toilet dat onder en boven muur en deur sluit
 - Altijd bereikbaar
 - Eventueel meerdere toiletten vanwege frequenter toiletgebruik en de langere duur van het gebruik, het toilet is dan niet beschikbaar voor collega's
2. Tijd en begrip, bijvoorbeeld voor het vaker en soms langduriger naar het toilet gaan
3. Geen taboe en bij individuele voorkeur, openheid naar (deel van) collega's
4. Ruimte om te kunnen omkleden bij lekkage
5. Douche

Resultaten: werk

Belemmeringen in werk

- Tillen, dragen, knielen en buigen
- Onzekerheid beschikbaarheid toilet
- Verminderde energie
- Lekkage + zorgen om vol zakje

Bevorderend in werk

- + Goede toilet en verschoonfaciliteiten
- + Tijd en begrip
- + Geen taboe en openheid



Resultaten: Stoppen/veranderen van werk

- 126 van de 672 respondenten → 18,75%
 - Significant vaker vrouw
 - Significant jonger, gemiddeld 59,3 jr.
 - Meer en vaker beperkingen en belemmeringen in het werk door het stoma
 - Gemiddelde afname 13,3 uur per week versus 2,7 uur per week
-

Resultaten: Stoppen/veranderen van werk

- Tillen/dragen en knielen/buigen en snel lopen
- Angst/schaamte/psychische klachten tgv stoma
- Onzekerheid beschikbaarheid toilet ; zorgen om vol zakje; lekkage
- Energie; slecht slapen

Conclusie

- 75% tevreden
- Uren werk neemt af
- 18,8% verandert of stopt
- Kennis, sanitaire voorzieningen en uitleg aan werkgever, aandacht vermoeidheid en mentale aspect



Discussie

- Inclusiecriteria
- BIAS (recall bias/participatiebias/
selectiebias)
- Stoppen met werk / Minder uren
werken
 - Pensioen? Andere oorzaken?
- Stomaduur gemiddeld 11,3 jr.





**iedere
wc telt
toilet
alliantie**

STAND VAN ZAKEN 50 / RONDETAfelGESPREK: MLDS 52-56
DARM: STOMA 57-59 / INTERVIEW: LEVEN MET EN NA KANKER 60
SER-ADVIES ZORGSTELSEL 63-65 / COLUMN 65
PALLIATIE: JEUK & HIK 67 / MAAG-DARMISCHEMIE 69
THEMA: FARMACOTHERAPIE 71-87 / MDL-TRANSFERS 87
PANCREASVERVETTING 88-91 / PROEFSCHRIFTEN 92-93
CASUÏSTIEK 94-95 / DE AFDELING 97



Praktijk

- TBV
- MAGMA
- De Vooruitgang
- Webinar
- V&VN Congres
stomaverpleegkundigen
- Vervolgonderzoek

ArboNed



Radboud Universiteit

stoma
vereniging



Vragen?

ankie.van.den.oord@arboned.nl



Dankuwel voor uw aandacht!

ankie.van.den.oord@arboned.nl